

Recenzje

Zeszyty Naukowe 68 (2025), nr 1 (269)

DOI: 10.31743/znkul.18209

GRZEGORZ GODAWA

Rec.: K. Chałas, A. Maj, K. Ostrowska, A. Badora, *Dydaktyka akademicka w uniwersytecie katolickim. T. 4. Edukacja przez służbę przyszłych nauczycieli*, Wydawnictwo „Scriptum”, Kraków 2023, s. 343.

Seria wydawnicza pt. *Dydaktyka akademicka w uniwersytecie katolickim* jest zbiorem publikacji, które opisują tożsamość uniwersytetów katolickich i wytyczają kierunki ich rozwoju. Recenzowany tom, zatytułowany *Edukacja przez służbę przyszłych nauczycieli*, zwraca uwagę na postawę służby, którą można rozpatrywać jako „dar dany i zadany”, będący wyzwaniem dla nauczyciela akademickiego (s. 167). Odwołanie do służby jest istotne z tego względu, że stopniowa atrofia słowa „służba” w codziennym języku ma swój ślad także w literaturze pedagogicznej. Skojarzenia związane ze służeniem innym nie zawsze znajdują uznanie wśród tych, którzy zajmują się edukacją w wymiarze praktycznym. Recenzowana książka wpisuje się w zapotrzebowanie na literaturę, która przypomina o znaczeniu bezinteresownego czynienia dobra drugiemu człowiekowi. Monografia zawiera pogłębioną refleksję na temat edukacji przyszłych nauczycieli poprzez służbę, nadając jej aktualne i pozytywne znaczenie.

Autorzy, znani z innych znaczących publikacji, podjęli się zadania ukazania służby jako postawy, która inspiruje i zachęca do działania oraz może być częścią metodyki kształcenia studentów w uniwersytetach katolickich i nie tylko. Badacze, bazując na szeroko zakrojonej eksploracji literatury przedmiotu oraz przykładach z praktyki, prezentują różnorodne podejścia, metody i strategie dydaktyczne, które umożliwiają rozwój postawy służby wśród studentów. Zwracają uwagę na to, że edukacja przez służbę nie ogranicza się jedynie do przekazywania wiedzy teoretycznej, lecz wymaga zaangażowania w działania, które uczą empatii, współpracy oraz odpowiedzialności za innych.

W pierwszej części monografii autorzy przedstawiają teoretyczne założenia edukacji przez służbę w odniesieniu do misji i zadań uniwersytetu katolickiego. Dokonują analizy pojęcia „służba” w wybranych dyscyplinach naukowych, następnie poszukują odniesień i znaczeń tego pojęcia na różnych płaszczyznach funkcjonowania uczelni katolickiej. Odniesienia do nauk społecznych,

a także do filozofii i teologii ukazują służbę jako fenomen, który domaga się pogłębionego namysłu.

W dalszej części monografii autorzy przeprowadzają analizę edukacji przez służbę w procesie kształcenia przyszłych nauczycieli. Opisują edukację przez służbę jako „działalność pedagogiczną podejmowaną w kształceniu przyszłych nauczycieli, która konstituowana jest poprzez uczestnictwo, zaangażowanie, czyn o charakterze pedagogicznym” (s. 13). Ta część monografii wyraża tożsamość uczelni katolickich, które kształcą studentów, opierając się na chrześcijańskich wartościach. To właśnie wartości, obok pojęć „służba” i „projekt”, trafnie charakteryzują recenzowaną monografię. Aksjologiczny kontekst edukacji uzasadnia koncepcję integralnego rozwoju studentów, a w dalszej perspektywie także ich uczniów. Autorzy monografii dokonują interpretacji środowiska akademickiego i kształcenia w uniwersytetach katolickich w odniesieniu do wartości, podkreślając potrzebę aktywności samowychowawczej studentów i nauczycieli akademickich.

Lektura książki wnosi wiele interesujących informacji na temat aksjologicznego i teleologicznego wymiaru kształcenia akademickiego, a także wzmacnia metodykę działań mieszczących się w zakresie edukacji przez służbę. W trakcie lektury monografii czytelnik nabiera przekonania, że ta forma edukacji mocno eksponuje osobę przyszłego nauczyciela i ucznia, a także podkreśla rolę środowiska, w którym dokonuje się proces kształcenia. Sprzyja budowaniu kompetencji młodych ludzi oraz uzdalnianiu ich do okazywania pomocy innym.

Autorzy monografii wychodzą naprzeciw oczekiwaniom współczesnego środowiska akademickiego poprzez zastosowanie metody projektów. Rozwija ona kluczowe kompetencje studentów, pobudza ich aktywność, integruje teorię z praktyką, indywidualizuje nauczanie oraz rozwija umiejętności badawcze. Metoda projektów, od lat rozwijana przez zespół pod kierownictwem prof. dr hab. Krystyny Chałas w pedagogicznym środowisku KUL, znalazła kolejne odniesienie do ważnej i dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości edukacji przyszłych nauczycieli. To właśnie opisowi tych inicjatyw projektowych autorzy poświęcili ostatnią część monografii, dzięki czemu uzyskały zasłużone uznanie.

Lektura recenzowanej monografii zachęca do refleksji nad rolą uniwersytetów katolickich w kształtowaniu przyszłych pokoleń nauczycieli, którzy kierując się postawą służby, będą modyfikować rzeczywistość edukacyjną. Należy pogratulować autorom koncepcji książki i jej wykonania. Jest to bowiem interesujący projekt, który charakteryzuje się kreatywnością i nowatorskością. Lektura recenzowanej monografii jest odnajdywaniem ważnych znaczeń nieoczywistych dzisiaj pojęć, do których należy służba drugiemu człowiekowi. Transcenduje ona nadmierny indywidualizm i ukierunkowuje na integralny rozwój osoby.